

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GEOGRAFIE V1

MEI/JUNIE 2025

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

NASIENBEGINSELS VIR GEOGRAFIE- NSS NOVEMBER 2024 EN NSS/SC JUNIE 2025

Die volgende nasienbeginsels is ontwikkel om nasien in alle provinsies te standaardiseer.

MERK

- ALLE vrae MOET gemerk word, ongeag of dit korrek of verkeerd is
- Waar die maksimum punte vir 'n spesifieke vraag toegeken is, plaas 'n oor die res van die teks om aan te dui dat die maksimum punte behaal is. **M**
- Wanneer die korrekte antwoord meer as een keer vir dieselfde vraag gegee word **R**
- 'n Duidelike, netjiese regmerkies moet gebruik word: ✓
 - As EEN punt toegeken word, moet EEN regmerkies gebruik word: ✓
 - As TWEE punte toegeken word, moet TWEE regmerkies gebruik word: ✓✓
 - Die regmerkies moet geplaas word by die FEIT waar 'n punt toegeken word
 - Regmerkies moet KLEIN gehou word, aangesien verskillende lae moderering kan plaasvind
- Verkeerde antwoorde moet met 'n duidelike, netjiese kruis gemerk word: ✕
 - Gebruik MEER as een kruisie oor 'n paragraaf/besprekingstylvraag om aan te dui dat alle feite oorweeg is
 - MOENIE 'n streep deur 'n verkeerde antwoord trek nie
 - MOENIE die verkeerde feite onderstreep nie

Vir die volgende aksiewoorde is EEN-woord antwoorde aanvaarbaar: **lys, noem, identifiseer**

Vir die volgende aksiewoorde moet 'n VOLLEDIGE sin geskryf word: **beskryf, verduidelik, evalueer, ontleed, Stel voor, onderskei, definieer, bespreek, waarom, hoe**

Die volgende aksiewoorde moet binne sy konteks gelees word om te bepaal of 'n EEN-woord antwoord of VOLLE sin vereis word: **verskaf, wat, tabuleer en gee**

LET OP DIE VOLGENDE

- As die nommering verkeerd is of weggelaat word, solank die volgorde van antwoorde op vrae gevolg word, kan kandidate gekrediteer word
- Spelfoute, indien herkenbaar, ken die punte toe mits die betekenis korrek is.
- Wees sensitief vir die sin van 'n antwoord, wat op 'n ander manier gestel kan word
- Op vrae waar 'n letter die aanvaarde antwoord is, maar die leerder die werklike antwoord neerskryf - ken die punte toe.
- Daar sal addisionele riglyne vir die nasien van sekere vrae wees.

TOTAAL EN OORDRAG VAN PUNTE

- Elke subvraag moet opgetel word
 - Vrae in Afdeling A het vyf onderafdelings, dus vyf sub-totale per vraag word vereis. Afdeling B het drie onderafdelings en drie subtotale.
 - Onderafdelingtotale moet in die regterkantse kantlyn geskryf moet word en onderstreep moet
 - Subtotale moet leesbaar geskryf word
 - Laat ruimte om gemodereerde punte op verskillende vlakke in te skryf
- Tel subtotale op en dra totaal oor aan die linker boonste kantlyn langs die vraagnommer
- Oordrag totaal na omslag van antwoordboek

30

VRAAG 1

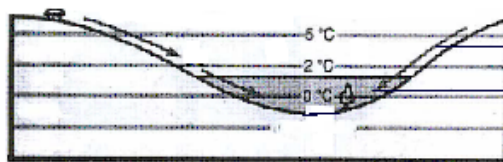
- 1.1.1 A (Suid-Atlantiese Hoog) (1) ✓
 1.1.2 B (Kalahari High) (1) ✓
 1.1.3 B (Suid-Indiese) (1) ✗

2

- 1.2.1 Smeltende sneeu ✓
 1.2.2 Mond ✗
 1.2.3 Derde orde ✓

2

- 1.3.1 Katabatiese ✗
 1.3.2 1 kom gedurende die dag voor terwyl 2 snags voorkom ✓✓
 1.3.3 Koue lug rol af in die vallei en vorm 'n inversie ✓✓

Lug vloei teen die
 helling af ✓✓

6

- 1.4.1 Vorm van voorste konkaaf ✗
 Steil helling van front ✓
 1.4.2 Warm lug ondergrawe die koue lug ✗
 1.4.3 Lug agter die kouefront is kouer as die lug voor. Koue lug beweeg vinniger as warm lug voor dit. Koue front haal die warm voorkant in. ✓✓

7

- 1.5.1 (a) 'n Rivier wat net heeljaar vloei ✗
 (b) Die rivier kanaal is wyd ✗
 (c) Gereeldheid van reënval en die grondtipe waaroor die strome vloei. ✓✓

- 1.5.2 Gauteng en die Oos-Kaap ✗

- 1.5.3 Die koste van voedselproduksie sal toeneem, want dit is duur om gesuiwerde water te koop. Boere sal meer chemikalieë moet koop om water te suiwer. Chemikalieë kos baie en dit sal produksiekoste verhoog. Dit sal duur wees om water te suiwer vir gebruik in elektrisiteitsopwekking. Hierdie koste sal by elektrisiteitspryse ingesluit word. Koste sal die prys van elektrisiteit tydens produksie verhoog. Daar sal minder skoon water wees om hidro-elektrisiteit op te wek. M

13

AFDELING A: KLIMAAT EN WEER EN GEOMORFOLOGIE**VRAAG 1: KLIMAAT EN WEER**

1.1	1.1.1	A (1)		
	1.1.2	C (1)		
	1.1.3	C (1)		
	1.1.4	A (1)		
	1.1.5	D (1)		
	1.1.6	C (1)		
	1.1.7	D (1)		
	1.1.8	C (1)	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	Z (1)		
	1.2.2	Y (1)		
	1.2.3	Y (1)		
	1.2.4	Y (1)		
	1.2.5	Y (1)		
	1.2.6	Z (1)		
	1.2.7	Y (1)	(7 x 1)	(7)

1.3	1.3.1	Ooswaarts (1)	(1 x 1)	(1)
	1.3.2	Die middelbreedtesikloon word deur die westewinde gedryf (2)		
	Waarom in hierdie rigting	Die sikloon ontstaan in die westewind gordel (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	1.3.3	Die koue lug sny onder die warm lug in (2)		
	Verklaar swaar reënval by A as koue front nader	Die warm lug word vinnig opgelig (langs die koue front) (2) Lei tot vinnige afkoeling van lug (2) (Vertikale) kondensasie vind plaas (2) Vorming van cumulonimbuswolke (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	1.3.4	<u>WEERTOESTANDE</u>		
	Paragraaf. Verduidelik hoe verskillende weerstoestande geassosieer met koue front 'n negatiewe impak op toeriste in die W-Kaap sal hê F+K	Swaar reënval/donderstorms Sterk/rukwinde Sneeu Lae temperature Weerlig Bewolkte toestande Frontale mis Hael [MOET AAN 'N IMPAK GEKOPPEL WORD] <u>NEGATIEWE IMPAK</u> Buitelugaktiwiteite word gekanselleer (aanvaar voorbeelde) (2) Toeristebestemmings ontoeganklik (aanvaar voorbeelde) (2) Voorkom dat seevaartuie see toe gaan en toeriste-aktiwiteite opskort (aanvaar voorbeelde) (2) Oorstromings van toeriste-aantreklikhede/kusgebiede (aanvaar voorbeelde) (2) Skort vlugte op wat daartoe lei dat toeriste finansiële verliese ly (2) Vervoerroetes na toeristebestemmings gevaarlik (aanvaar voorbeelde)(2) Buitelugaktiwiteite gevaarlik vir toeriste (aanvaar voorbeelde) (2) Toeriste word siek (2) Swak sigbaarheid verhoog ongelukke vir toeriste (2) Massabewegings (aanvaar voorbeelde) sal gevaarlik wees vir toeriste (2) Kragonderbrekings kan akkommodasiefasiliteite beïnvloed (aanvaar voorbeelde) (2) [ENIGE VIER - WEERTOESTANDE EN IMPAKTE] [INDIEN SLEGS KWALIFISEERDERS GENOEM WORD, WORD GEEN PUNTE TOEGEKEN NIE]	(4 x 2)	(8)
		INSTRUKSIES VIR DEELMERK Swaar reënval/donderstorms (1) Sterk/rukwinde (1) Sneeu (1) Lae temperature (1) Weerlig (1) Bewolkte toestande (1) Frontale vog/mis (1) Hael (1) [MAKSIMUM VIER PUNTE]		

1.4	1.4.1	Kloksgewyse sirkulasie (van lug rondom die oog) (1)	(1 x 1)	(1)
	1.4.2	Oog (1)	(1 x 1)	(1)
	1.4.3	(Bo-lug) Konvergensie/akkumulasie van lug bo die oog (2)		
	Waarom daal lug in area A	'n Drukgradiënt word geskep (hoër druk bo die oog) (2) Lug bo die oog is koud en dig (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	1.4.4	 (1) [ROTASIE MOET KLOKSGEWYS WEES]	(1 x 1)	(1)
	1.4.5	Vinnige verdamping/opheffing van warm lug oor warm oseane (2)		
	Verduidelik die vorming van hoëdigheidswolke by B	Intense opwaartse lugstrome/konveksiestrome/sterk drukgradiënt vind plaas by B (2) Vinnige afkoeling van lug (2) Dit sal vinnige (vertikale) kondensasie bevoordeel (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	1.4.6	Kus-erosie (aanvaar voorbeelde) sal plaasvind (2)		
	Beskryf natuurlike (fisiese omgewing skade geassosieer met die stortreën soos oor land beweeg	Gronderosie sal op die land plaasvind (2) Massabewegings (aanvaar voorbeelde) verander die landskap (2) Hervorming van die kuslyn (2) Habitat sal vernietig word (aanvaar voorbeelde) (2) Voedselkettings/Voedselwebbe word vernietig (aanvaar voorbeelde) (2) Biodiversiteit sal verminder word (aanvaar voorbeelde) (2) Besoedeling van waterbronne (aanvaar voorbeelde) (2) Verslikking van riviere (2) Verhoogde uitloging van voedingstowwe (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6)
	1.5.1	Warm, droë winde wat van die binneland (af teen die platorand) na die kus waai (2)		
	Wat is Bergwinde	[KONSEP]	(1 x 2)	(2)
		AANVAAR Warm, droë winde (1) Waai van die binneland (af teen die platorand) na die kus (1)		
	1.5.2	(Kalahari) Hoogdrukssel (1)		
	Noem TWEE	Kus-laagdrukssel (1)	(2 x 1)	(2)
	1.5.3	Dit ondergaan verhitting veroorsaak deur die adiabatiese proses (1)		
	Waarom verhoog temp. van Jhb tot Durban	Dit verhit met ongeveer 1 °C per 100 meter soos dit daal (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)

1.5.4 35 °C (2) (1 x 2) (2)

1.5.5 Hoër lugtemperatuur (2)
 Waarom is die gevaar van wegholbrande groter in die dag by bergwinde
 Groter hoeveelheid verdamping/droog plantegroei uit (2)
 Lae relatiewe humiditeit (droë lug) verhoog die moontlikheid van brande (2)
 Meer menslike aktiwiteite (aanvaar voorbeelde) vind plaas wat 'n brand kan begin (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)

1.5.6 Droë (winderige) toestande beskadig gewasse/weiveld (2)
Verduidelik waarom bergwinde met laer landbou produksie geassosieer word F+K
 Droë (winderige) toestande sal gronderosie veroorsaak (2)
 Hoë temperatuur veroorsaak dat vee/gewasse verdor/sterf (2)
 Sterk winde blaas brande aan wat plaasgrond/infrastruktuur vernietig (2)
 Wegholbrande wat met bergwinde geassosieer word, dood vee /beskadig gewasse (2)
 Hoë temperatuur veroorsaak hittestres wat werkersproduktiwiteit verminder (2)
 Verhoogde verdamping verminder voginhoud van grond (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)

[INDIEN SLEGS KWALIFISEERDERS GENOEM WORD, WORD GEEN PUNTE TOEGEKEN NIE]

INSTRUKSIES VIR DEELMERK

Droë (winderige) toestande (1)
 Hoë temperatuur (1)
 Sterk winde (1)
 Ontwikkeling van wegholbrande (1)
 Verhoogde verdamping (1)
[MAKSIMUM TWEE PUNTE]

[60]

VRAAG 2: GEOMORFOLOGIE

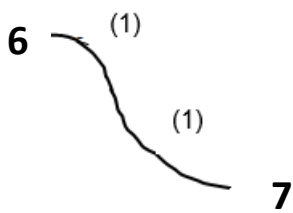
	2.1.1	A (1)		
	2.1.2	C (1)		
	2.1.3	B (1)		
	2.1.4	A (1)		
	2.1.5	A (1)		
	2.1.6	C/D (1)		
	2.1.7	C (1)		
	2.1.8	C (1)	(8 x 1)	(8)
2.2	2.2.1	Z (1)		
	2.2.2	Z (1)		
	2.2.3	Y (1)		
	2.2.4	Z (1)		
	2.2.5	Z (1)		
	2.2.6	Y (1)		
	2.2.7	Z (1)	(7 x 1)	(7)
2.3	2.3.1	Afsetting (1)	(1 x 1)	(1)
	2.3.2	Beide vertak in kleiner kanale (2)		
	Noem	Albei het sandeilande (2)		
	EEN	Die snelheid van die rivier is laag (2)		
	fisiese	Vlak stroomkanaal (2)		
	ooreen	Albei het 'n wye rivierkanaal (2)		
	koms	Albei riviere ervaar laminêre vloei (2)		
	tussen	[ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	gevegte			
	strome +			
	deltas			
	2.3.3	Die gradiënt is geleidelik(2)		
	Gee	Die spoed van die rivier neem af (2)		
	TWEE	Laer dravermoë van die water (2)		
	redes	(Verhoogde) afsetting/bodemlading (2)		
	waarom	Laminêre vloei oorheers (2)		
	gevegte	Wyer stroomkanaal (2)		
	strome	Vlak stroomkanale (2)		
	algemeen	[ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	in			
	benede			
	loop is			

2.4	2.3.4	Minder slik/sediment neergelê (2)		
	Waarom vorm deltas nie in alle riviere nie	Sterk seestrome/getywerking (2)		
		Sommige riviere het 'n steil helling by die mond (2)		
		Diep kontinentale vloer (2)		
		[ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	2.3.5	Hulle verskaf vrugbare grond vir gewasverbouing (2)		
	Verduidelik waarom deltas v landbou geskik is	Gelyk grond maak voorsiening vir die gebruik van masjinerie (2)		
		Toegang tot watervoorsiening vanaf die vertakkingskanale vir besproeiing (2)		
		Vertakkingskanale skep vervoerroetes vir landbouprodukte (2)		
	F+K	[ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
		[INDIEN SLEGS KWALIFISEERDERS GENOEM WORD, WORD GEEN PUNTE TOEGEKEN NIE]		
		INSTRUKSIES VIR DEELMERK		
		Vrugbare grond (1)		
		Gelyk grond (1)		
		Watervoorsiening (1)		
		Vervoerroetes (1)		
		[MAKSIMUM TWEE PUNTE]		
	2.4.1	Rivier sny/erodeer terugwaarts deur die waterskeiding (2)		
	Terugwaartse erosie	Erosie in die rigting van die bron (2)		
		Rivier verleng vanaf die bron (2)		
		[KONSEP- ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	2.4.2	Die steiler gradiënt (1)		
	EEN faktor terugwaarts erosie bevorder	Vloei op 'n laer vlak (1)		
		[ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
	2.4.3	Dit het die hoofwater van stroom B onderskep (2)	(1 x 2)	(2)
	2.4.4	Na die roof-elmbaog is daar minder watervloei/verminderde dravermoë (2)		
	Riviergruis in windsaal	Sediment word neergelê (2)	(2 x 2)	(4)
	2.4.5	Verhoogde erosie (2)		
	Verduidelik hoe die fluviale prosesse na stroomroof in A sal verander	Vertikale erosie neem toe (2)		
		Laterale erosie neem toe (2)		
		Vervoer sal vermeerder (2)		
	F + K	Afsetting sal verminder (2)		
		[ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6)

2.5	2.5.1	Myn-chemikalieë (aanvaar voorbeelde van die bron) (1)		
	TWEE	Mynafval (1)		
	maniere	Mynhope (1)		
	waarop	Oppervlak-afloop (1)		
	myne	Insypeling vanaf mynhope (1)		
	riviere	[ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
	besoedel			
	2.5.2	'maagsiektes'(1)		
	Haal	'verhoogte kankerrisiko' (1)		
	aan	[ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
	2.5.3	Dit (riviersisteem) kan besoedel word (2)		
	Verduid	Die pH-vlak kan verander/suur/giftig (aanvaar voorbeelde) (2)		
	ellik	Eutrofikasie vind plaas/Meer alge in die water (2)		
	negatie	Watergehalte sal afneem (2)		
	we	Verminder die rivier se dravermoë (2)		
	impak	Biodiversiteit word verminder (2)		
	van	Voedselkettings/voedselwebbe word vernietig (2)		
	mynbou	Habitatte word vernietig (2)		
	op	[ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	rivierstel			
	sel			
	2.5.4	Neem omgewingsbeamptes in diens (2)		
	<u>Paragraaf</u>	Verbeterde afvalbestuur (aanvaar voorbeelde) (2)		
	<u>Stel</u>	Onderhou/verbeter mynbou-infrastruktuur (aanvaar voorbeelde) (2)		
	maatreëls	Implementeer monitering/toetsing (2)		
	voor wat	Ontwikkel behandelingstegnologieë (aanvaar voorbeelde) (2)		
	<u>mynbou</u>	Neutraliseer die suurwater (2)		
	<u>maatskap</u>	Gebruik van bioafbreekbare (minder skadelike) chemikalieë (2)		
	<u>pve</u> kan	Rehabiliteer mynhope (aanvaar voorbeelde) (2)		
	impliment	Buffergebiede om riviere te beskerm (aanvaar voorbeelde) (2)		
	eer om	Toegang tot mediese hulp (2)		
	impak v.	Opvoeding van werkers/gemeenskap (aanvaar voorbeelde) (2)		
	waterbe	Bewusmakingsveldtogte (aanvaar voorbeelde) (2)		
	soedeling	Bou slykdamme om water in te pomp (2)		
	op	[ENIGE VIER]	(4 x 2)	(8)
	riviere			
	en			
	mense			
	te			
	bestuur			
				[60]
TOTAAL AFDELING A:				120

AFDELING B

VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAADIGHED EN TEGNIEKE

3.1	3.1.1	C (1)	(1 x 1)	(1)
	3.1.2	B (1)	(1 x 1)	(1)
	3.1.3	Ware afstand = Kaartafstand x Kaartskaal Lengte van damwal (m) 0,6 (1) cm x 500 (Speling 0,5 - 0,7) cm = 300m (1) (Speling 250m – 350m)	(2 x 1)	(2)
	3.1.4	24 x 9' = 216' / 3° 36' (1) Magnetiese deklinasie 21° 43' + (1) 3° 36' 25° 19' Wes van Ware Noord (1)	(3 x 1)	(3)
	3.1.5	Ruwe dwarsdeursnit van 6 tot 7 		
		1 punt vir konvekse helling 1 punt vir konkawe helling	(2 x 1)	(2)
	3.1.6	Daar is 'n konvekse helling (1) Geen intersigbaarheid (Aanvaar: daar is 'n hindernis/kruin) (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
3.2	3.2.1	Katabaties (1)	(1 x 1)	(1)
	3.2.2	Koue lug daal teen helling af (2)	(1 x 2)	(2)
	3.2.3	(a) 8 (1) Gee bewys vir die lae verdampings tempo in gebied (b) Dit is 'n beboude gebied (2) Dit bestaan uit kunsmatige oppervlakte/minder plantegroei (aanvaar voorbeelde) (2) Dreinerings (infrastruktuur) kanaliseer water weg (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	3.2.4	Dit is 'n natuurreservaat verklaar (2) Dit is 'n bewaringsgebied verklaar / bufferskepping van gebied (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)

	3.2.5	(a) Meander / kronkel(1)	(1 x 1)	(1)
		(b) Binne (oewer) (1)	(1 x 1)	(1)
		(c) Daar vind afsetting plaas (2)	(1 x 2)	(2)
3.3	3.3.1	Verskillende data lae inligting (met spesifieke temas) wat bo-op mekaar geplaas word (2)		
	Data oorlegging	[KONSEP]	(1 x 2)	(2)
	3.3.2	Vervoer/Paaie/Brug (1)		
	TWEE	Geboue (1)		
	infrastrukturele lae	Damwal (aanvaar standhoudende water/dam) (1)		
		Kommunikasietoring (1)		
		[ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
	3.3.3	Versameling van inligting van die aarde van 'n (vertikale) afstand af (sonder kontak met die aarde) (2)		
	Definieer afstands waarneming	[KONSEP]	(1 x 2)	(2)
	3.3.4	In staat om inligting uit ontoeganklike gebiede te verkry (aanvaar voorbeelde) (2)		
	Hoe sal afstand waarneming die noodhulp peroneel help i.g.v oorstroming v Boesmanrivier	Reddingspogings sal vinnig wees (aanvaar voorbeelde) (2)		
		Noodpersoneel sal minder risiko's kan neem (2)		
		Deurlopende monitering sal lei tot effektiewe optrede (2)		
		Inligting sal gereeld opgedateer word (2)		
		Identifiseer gebiede met 'n hoë risiko vir oorstromings (2)		
		Stel 'n vroeë waarskuwingstelsel in plek (2)		
		[ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
			TOTAAL AFDELING B:	30
			GROOTTOTAAL:	150